

підтримки від донора. Важливо представити донору конкретну переконливу інформацію, що в організації буде достатньо коштів після закінчення терміну надання гранту.

П'ятий етап передбачає забезпечення подальшої співпраці та взаємодії з тим самим донором. До заходів, направлених на підтримання стосунків, можна віднести: аукціони, бали, обіди, турніри, прийоми і презентації, камерні вечори, пікніки, покази або шоу, лотереї, вітальні листівки до свят тощо.

Якщо результатом фандрайзингу є відмова, то необхідно обов'язково з'ясувати її причину та домовитися про зустріч для докладного роз'яснення помилок з метою врахування їх у майбутніх кампаніях.

Висновки. Розкриття сутності фандрайзингу на основі визначення характерних етапів його реалізації та розробка алгоритму фандрайзингової діяльності з урахуванням повного робочого циклу сприятиме вдосконаленню всього процесу, в рамках якого проект формується та реалізується у практиці роботи неприбуткових організацій.

Література

1. Артемьева Т. В. Фандрайзинг. Привлечение средств на проекты и программы в сфере культуры и образования / Т. В. Артемьева, Г. Л. Тульчинский. – СПб.: Лань, 2010. – 286 с.
2. Балашова А. Л. Фандрайзинг для молодежной организации : конспект лекций / А. Л. Балашова. – М.: МГТУ им. М.А. Шолохова, 2008. – 103 с.
3. Башун О. В. Вплив маркетингу і фандрайзингу на трансформацію бібліотек ; наук. ред. В. С. Білецький. – Донецьк : УКЦентр, 1999. – 204 с.
4. Дуглас Александер Дж. Основные принципы фандрайзинга / А. Дж. Дуглас и Кристина Дж. Карлсон. – Дніпропетровськ : Балас Бизнес Букс, 2007. – 240 с.
5. Комаровський О. В. Фандрайзинг у питаннях, відповідях та цитатах : навч. посіб. / О. В. Комаровський. – Луганськ, 2007. – 54 с.
6. Крупський Т. Пошук ресурсів для діяльності організації (Fund Rasing) / Т. Крупський. – К. : Коаліція «Свобода вибору», 2005. – 10 с.
7. Куц С. Фандрайзинг ABC : посіб. для початківців / С. Куц. – К. : Центр філантропії, 2008. – 92 с.
8. Фандрайзинг : навч. посіб. – К. : Центральноукраїнський регіональний навчальний центр. Партнерство громад фондация «Україна-США» (USAID), 2003. – 95 с.
9. Фандрайзинг: привлечение средств на некоммерческую деятельность / [В. А. Баржев, С. Леликов, С. Е. Орлова и др.]. – СПб.: ГУКИ, 2005. – 102 с.
10. Штика Н. О. Зміст роботи соціального педагога громадської організації щодо планування та реалізації фандрайзингової діяльності [Електронний ресурс] / Н. О. Штика : зб. наук. праць Націон. ун-ту імені Івана Огієнка. Вип. 11. – Кам'янець-Подільський, 2009. – (Серія соціально-педагогічна). – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpkp_sp/2009_11/

Стаття надійшла до редакції 11 вересня 2012 року

УДК 338.48.

А. Г. Охріменко,

кандидат економічних наук, доцент кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу Київського національного торговельно-економічного університету

ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ В'ЌЗНОГО ТУРИСТИЧНОГО ПОТОКУ ДО УКРАЇНИ

У статті розглянуто актуальність і необхідність вивчення туристичних потоків як важливого індикатора планування та розвитку туризму на державному і регіональному рівнях. Проведено дослідження в'їзного туристичного потоку до України та обґрунтовано виявлені тенденції. Запропоновано деякі шляхи покращення управління туристич-

ними потоками і стимулювання їх розширення.

Ключові слова: туризм, туристичні прибуття, в'їзний туристичний потік.

А. Г. Охріменко

ТЕНДЕНЦИИ ФОРМИРОВАНИЯ ВЪЕЗДНОГО ТУРИСТСКОГО ПОТОКА В УКРАИНУ

В статье рассмотрены актуальность и необходимость изучения туристских потоков как важного индикатора планирования и развития туризма на государственном и региональном уровнях. Проведены исследования въездного туристского потока в Украину и обоснованы выявленные тенденции. Предложены некоторые пути улучшения управления туристскими потоками и стимулирования их расширения.

Ключевые слова: туризм, туристские прибытия, въездной туристский поток.

Постановка проблеми. Як галузь економіки туризм має важливе значення, що базується на інтегрованому використанні виробничо-економічного та трудового потенціалу багатьох галузей суспільного виробництва і природних ресурсів. Його розвиток впливає на такі сектори економіки, як транспорт, агропромисловий комплекс, торгівля, зв'язок, будівництво, і є одним із найбільш перспективних напрямів структурної переорієнтації економіки України.

За даними Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО), прямий внесок туризму у світовий ВВП у 2011 році склав \$1,972.8 млрд. (2,8% загального річного ВВП) і, за прогнозами, у 2012 році він збільшиться на 2,8%. Сумарний внесок туризму у світовий ВВП у 2011 році сягнув \$6,346.1 млрд. (9,1% ВВП) і, за прогнозами, теж збільшиться

A. H. Okhrimenko

TRENDS IN THE FORMATION OF INBOUND TOURIST FLOW TO UKRAINE

The article considers the relevance and necessity of studying the tourist flows as an important indicator of planning and development of tourism at national and regional levels. A study of inbound tourism to Ukraine was done, and identified trends were grounded. The specific ways to improve management of tourist flows and the ways to encourage their expansion were proposed.

Key words: tourism, tourist arrival, inbound tourist flow.

ся на 2,8% у 2012 році [1]. Щодо України, то туристична галузь, хоч і не має такого рівня розвитку, як у інших країнах, проте її функціонування справляє певний вплив на економіку. Експерти СОТ оцінюють прямий внесок туризму у ВВП України у 2011 році на рівні 24,6 млрд. грн. (2,0% загального обсягу ВВП), який, за прогнозами, у 2012 р. збільшиться на 2,6%, а сумарний внесок сфери туризму у ВВП 2011 року становив 92,1 млрд. грн. (7,4% ВВП) і, прогнозується, що у 2012 р. він зросте на 2,6% [2].

Таким чином, ця сфера економіки, враховуючи можливий ефект, туристичні умови та ресурси країни, є досить перспективною для України. З метою ефективного і раціонального планування та використання туристичного потенціалу необхідно здійснювати різнопланові дослідження, серед яких важливе значення має вивчення тури-

стичних потоків. Наприклад, І. Карташевська звертає увагу на виняткову значущість оцінки туристичних потоків та управління ними, зазначаючи, що «управління туристичними потоками є одним із найбільш складних стратегічних питань, яке повинні вирішувати топ-менеджери найвищого, тобто державного, рівня» [3, с. 54]. Отже, вивчення туристичних потоків – це важливе завдання розвитку туризму, а з огляду на його інтегральний характер, і економіки у цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Туристичні потоки є предметом дослідження різних наук (зокрема географічних, економічних) та багатьох учених. Вивчення цих питань присвячені роботи А. Александрової [4], О. Бейдика [5], Л. Воронкової [6], І. Карташевської [3], В. Квартальнова [7], М. Мальської [8], Д. Стеценка [9] та інших.

Невирішені частини проблеми. Враховуючи динамічний характер і постійні зміни факторів впливу, вивчення туристичних потоків потребує постійної уваги та втілення виявлених тенденцій в управлінські рішення державного і регіонального рівнів для регулювання сфери туризму та господарського комплексу загалом.

Варто також зауважити, що відомі світові дослідники туризму А. Лев, М. Хол, М. Вільямс звертають увагу на те, що «розгляд туристичних потоків є предметом порівняно малої кількості академічних досліджень» [10, с. 36]. Вони зазначають, що «туристичний рух має глибокі наслідки для розвитку інфраструктури, транспорту, розробки нових туристичних продуктів, комерційної життєздатності сфери туризму, а також управління соціальними, екологічними та культурними результатами туризму» [10, с. 36]. Таким чином, важливими питаннями для функціонування і розвитку туризму в Україні, розробки державних та регіональних програм є постійні й системні дослідження туристичних потоків з метою визначення їх тенденцій і закономірностей, джерел формування та розподілу.

Метою статті є виявлення основних тенденцій в'їзного туристичного потоку до України.

Основні результати дослідження. Функціонування туризму як сфери економіки характеризується системою показників, що відображають кількісні та якісні тенденції її розвитку. Відповідно до міжнародних статистичних досліджень, що проводяться в туризмі, одним із найважливіших показників є кількість прибуттів (приїздів). Відома російська дослідниця А. Александрова під кількістю прибуттів розуміє кількість зареєстрованих туристів, що прибули в ту чи іншу країну (вибули з неї) за певний проміжок часу, зазвичай календарний рік [4, с. 24]. Таким чином, статистика прибуттів (вибуттів) є базою для визначення обсягів туристичних потоків між країнами, регіонами.

Група російських учених під керівництвом Л. Воронкової вважає, що «туристичний потік – це кількість туристів, що здійснюють подорож у ті чи інші туристичні регіони протягом певного періоду часу» [6, с. 216]. На думку В. Квартальнова, туристичний потік слід розглядати як «постійне прибуття у країну туристів» [7, с. 156]. У своїх дослідженнях він обґрунтовує основні показники обсягів туристичних потоків: загальна кількість туристів; кількість туроднів; середня тривалість перебування туристів у країні (регіоні) [7, с. 156].

Українські вчені на чолі з М. Мальською визначають туристичний потік як «форму взаємодії між місцем призначення, де є пропозиція (туристична привабливість, атрактивність тощо), і місцем відправлення, де існує попит чи дефіцит подібних послуг і товарів» [8, с. 344].

Таким чином, узагальнюючи трактування туристичних потоків, можна визначити, що туристичний потік – це процес переміщення туристів із одного регіону (країни) в інший під впливом попиту та пропозиції, що характеризується обсягами, тривалістю, напрямками, джерелами формування і локалізації, спеціалізацією та іншими ознаками.

У дослідженнях, присвячених туристичним потокам, І. Карташевська звертає увагу на те, що вони розглядаються з точки зору статистики, економіки, маркетингу, менеджменту, географії, але найважливішими питаннями є управління ними, створення туристичних центрів та їх спеціалізація [3, с. 54].

Для побудови ефективного механізму управління туристичними потоками необхідно здійснити комплекс робіт, зокрема вивчити фактори впливу на потоки, джерела їх формування, розподіл, сезонні коливання, спеціалізацію.

На структуру, характер, тривалість туристичного потоку впливають різноманітні фактори, які, згідно із дослідженнями О. Бейдика, можна поділити на зовнішні (демографічні, соціальні, економічні, міжнародні, культурні та науково-технічний прогрес) і внутрішні (ресурсно-реакційна привабливість, соціальна доступність регіону, інформаційна доступність регіону, безпека регіону та інші) [5, с. 290].

Практичні аспекти формування і реалізації туристичних потоків здійснено на прикладі вивчення в'їзних туристичних потоків до України за п'ятирічний період (2007–2011 роки). Первинними джерелами інформації про туристичні потоки є статистична звітність туроператорів за формою «1-ТУР», але, враховуючи неорганізованих туристів, осіб, що прибувають на відпочинок до санаторіїв, будинків відпочинку, у нашому дослідженні використано статистичну звітність Адміністрації Держприкордонслужби України [11].

Протягом останніх п'яти років Україну відвідало 111,9 млн. іноземних громадян (у середньому щорічно 22,4 млн. осіб). У 2008 р. їх прибуло до нашої країни 25,5 млн. (на 10,1% більше, ніж у 2007 р.). У 2009 р., враховуючи об'єктивні причини, зумовлені світовою кризою, кількість прибулих іноземців скоротилася на 18,3% – до 20,8 млн. осіб. У 2010 р. помітними стали позитивні тенденції: туристичний потік зріс на 1,9% – до 21,2 млн. осіб, а у 2011 році ще на 1,0% – до 21,4 млн. осіб. Проте через різке зменшення обсягу прибуттів іноземних громадян у попередні роки, у 2011 році не було досягнуто показників навіть 2007 р. (табл. 1).

Таблиця 1
Динаміка кількості прибуттів іноземних громадян до України
(перші 10 країн), 2007-2011 рр.

Країна	Кількість прибуттів іноземних громадян в Україну					Разом за період 2007–2011 рр.	
	2007	2008	2009	2010	2011	загалом	питома вага, %
Загалом	23122157	25449078	20798342	21203327	21415296	111988200	100,0
<i>у т.ч. із країн:</i>							
РФ	7258222	7638222	6964435	7900436	9018487	38779802	34,6
Молдова	3998674	4418821	4339138	4063459	4071785	20891877	18,7
Польща	4430140	5242980	2546132	2089647	1720104	16029003	14,3
Білорусь	2918694	3407064	2984672	3058023	2643988	15012441	13,4
Угорщина	1251724	1033376	814790	944777	862051	3294465	2,9
Словаччина	664605	644918	537511	609994	564337	3021365	2,7
Німеччина	235479	231632	213995	227725	231718	1140549	1,0
США	132376	128122	123001	125853	127924	637276	0,6
Ізраїль	58932	90353	68303	81969	120181	419738	0,4
Італія	77054	70625	73737	79174	86964	387554	0,3
Разом (перші 10 країн)	21025900	22906113	18732565	19181057	19447539	101435647	90,6

Джерело: Розроблено за [11]

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

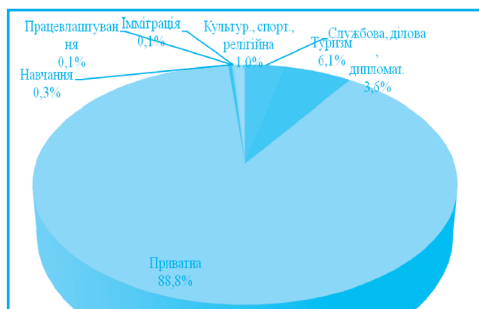

Рис. 1. Структура в'їзного потоку до України з метою відвідування (у середньому), 2007-2011 рр.

Джерело: Розроблено за [11]

Диференціація за країнами формування туристичних потоків представлена в табл. 1. Протягом останніх 5 років перша десятка країн є незмінною: найбільша кількість осіб прибуває з Росії – щорічно в середньому 34,6%, на другому місці – Молдова із показником 18,7%, на третьому – Польща – 14,3% і на четвертому – Білорусь – 13,4%. Далі питома вага країн набагато нижча: Угорщина – 2,9%, Словаччина – 2,7%, Німеччина – 1,0%, США – 0,6%, Ізраїль – 0,4% та Італія – 0,3%.

Варто зазначити, що перша десятка країн має досить високу питому вагу, що коливається в діапазоні від 90,0% у 2008 році до 90,9% у 2007 році. У середньому цей показник за п'ять років становить 90,6%. Причому, на чотири країни – Росію, Молдову, Польщу та Білорусь – у середньо-

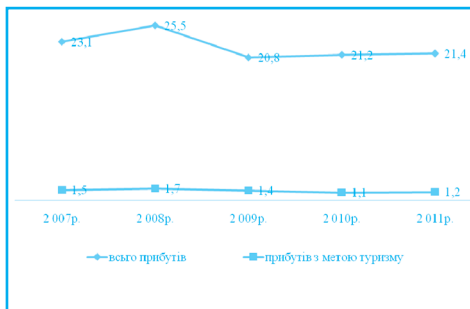

Рис. 2. Динаміка обсягів загальних прибуттів та прибуттів з метою туризму іноземних громадян до України, 2007-2011 рр.

відвідали Україну, протягом досліджуваного періоду входили економічно розвинені країни: Туреччина (0,3%), Великобританія (0,3%), Франція (0,2%), Нідерланди (0,1%), Чехія (0,2%), Канада (0,1%), Австрія (0,1%). В окремі роки у другій десятці країн знаходились Литва, Латвія, Швеція, Швейцарія, Казахстан, Азербайджан та Іспанія.

Щодо цілей в'їзду в Україну, то щорічно протягом п'яти років їх структура практично не змінювалася: найбільша частка осіб – 88,8% – приїждить до України із приватною метою, 6,1% – з метою туризму, 3,6% – у службових, ділових, дипломатичних справах, 1,0% – за культурним і спортивним обміном, релігійною та іншою метою, 0,3% – заради навчання, 0,1% – для працевлаштування, 0,1% – з метою імміграції (рис. 1).

Варто зазначити, що ті іноземні особи, які, прибуваючи в Україну, офіційно декларують іншу мету, теж певною мірою є туристами. Особливо це стосується прибуттів із діловою чи службовою метою (значна частина з них є діловими туристами), метою культурних і спортивних обмінів та релігійними цілями (до цієї категорії можна віднести осіб, що займаються спортивним, релігійним, культурним туризмом), а також із приватною метою.

Серед загальної кількості осіб, що прибули в Україну в середньому протягом п'яти років, тільки 6 797,5 тис., або 6,1%, – туристи. У середньому щорічно до України прибувало 1 369,5 тис. осіб з метою туризму. Найвищий показник був характерний для 2008 р. – 1 693,3 тис. осіб (6,7% загального річного потоку) і найнижчий – 1 083,0 осіб (5,1%) у 2010 р. Показники 2011 року вказують на позитивну тенденцію до зростання – 1 225,9 тис. осіб (5,7%) (рис. 2).

Динаміка обсягів прибуттів із метою туризму практично збігається із динамікою загальних прибуттів, що пояснюється впливом на туризм процесів (соціально-економічних, політичних, технологічних та ін.), які відбуваються в сучасному світі.

Щодо країн, звідки приїждять до України особи з метою туризму, то перші 10 держав протягом 5 років є незмінними, що вказує на стабільність розвитку туризму та відсутність певних нововведень для виходу на інші туристичні ринки. Питома вага першої десятки країн – досить значна: вона коливається в межах 80,5–88,9%. Водночас, варто відмітити тенденцію до незначного щорічного скорочення цього показника, починаючи від 2008 р. (табл. 2).

Таблиця 2
Динаміка кількості прибуттів іноземних громадян до України (перші 25 країн) з метою туризму у 2007-2011 рр.

Країна	Кількість прибуттів іноземних громадян з метою туризму в Україну					Разом за період 2007–2011 рр.	
	2007	2008	2009	2010	2011	загалом	питома вага, %
Загалом,	1444962	1693348	1350245	1083015	1225954	6797524	100,0
<i>у т.ч. із країн:</i>							
Російська Федерація	549950	663147	559258	353961	488766	2615082	38,5
Білорусь	328512	265695	172664	130730	104936	1002537	14,7
Польща	151079	310573	162097	143757	137445	904951	13,3
Німеччина	60555	72446	71104	75320	70112	349537	5,1
США	50266	50698	49284	46415	44312	240975	3,5
Великобританія	29371	34324	36330	31257	27360	158642	2,3
Італія	31210	28025	28711	30473	30692	149111	2,2
Ізраїль	24595	23311	26852	25176	26831	126765	1,9
Туреччина	23891	23391	17558	23665	30579	119084	1,8
Франція	18168	20604	22506	24341	25790	111409	1,6
Угорщина	12514	12367	10694	11402	9750	56727	0,8
Нідерланди	7962	9892	13142	11492	11587	54075	0,8
Молдова	16966	13617	8138	5184	4924	48829	0,7
Канада	9261	9857	10768	8810	8196	46892	0,7
Австрія	7947	9014	9653	8849	9313	44776	0,7
Чехія	9953	6897	9816	9097	8848	44611	0,7
Румунія	1305	3882	3781	3706	30665	43339	0,6
Латвія	6192	9792	8179	6627	7479	38269	0,6
Словаччина	5616	9186	5134	8104	9972	38012	0,6
Литва	6192	10203	7795	7232	5871	37293	0,5
Швеція	5632	6505	7065	6999	8167	34368	0,5
Казахстан	7472	6371	4645	5275	9336	33099	0,5
Швейцарія	5632	5753	6324	7022	8022	32753	0,5
Іспанія	6045	6141	6353	6086	6903	31528	0,5
Азербайджан	2676	5323	5990	6282	9086	29357	0,4

Джерело: Розроблено за [11]

За обсягами в'їзного туристичного потоку до України країн-постачальників можна об'єднати у три групи (рис. 3):

1. До першої групи входять Росія (38,5% усього туристичного потоку), Білорусь (14,7%) та Польща (13,3%). Отже, лише три країни забезпечують 66,5% іноземних туристів України. До цієї групи віднесено країни, з яких щорічно фіксується від 700,0 до 100,0 тис. прибуттів.

2. До другої групи входять країни, що забезпечують щорічно від 50,0 до 20,0 тис. прибуттів кожна і питома вага потоку яких складає від 1,0% до 5,0%: Німеччина (5,1%), США (3,5%), Великобританія (2,3%), Італія (2,2%), Ізраїль (1,9%). Туреччина (1,8%) та Франція (1,6%), а загалом на них припадає 18,4% туристичного потоку.

3. Третя група об'єднує країни, з яких до України прибуває від 15,0 до 5,0 тис. осіб і питома вага яких не перевищує 1,0%. До цієї групи входять економічно розвинені європейські країни (Австрія, Бельгія, Данія, Іспанія, Нідерланди, Норвегія, Латвія, Литва, Румунія, Словаччина, Угорщина, Чехія, Швеція, Швейцарія), Канада та країни – колишні радянські республіки, що характеризуються динамічними темпами розвитку (Казахстан, Азербайджан, Узбекистан).

4. Четверта група є найчисельнішою – понад 80 країн, з яких щорічно прибуває до України менш як 5,0 тис. осіб (Аргентина, Бразилія, Японія, Китай, Хорватія, Словенія).

Позитивною тенденцією є те, що до України приїждять громадяни країн, що найбільше подорожують, зокрема Німеччини, США, Великобританії, Італії, Франції. Щорічно до другої десятки за обсягом потоку входять такі країни, як Нідерланди, Угорщина, Канада, Австрія, Чехія. У першій десятці відсутні громадяни Молдови, Угорщини і Словаччини. Це пояснюється тим, що їх відвідини України мають приватний прикордонний характер.

На основі проведеного аналізу можна висновувати, що в'їзний туристичний потік до України має три основні напрями формування:

- північно-східний, представлений громадянами Росії та Білорусі, для яких подорожі до України є ностальгійними. Метою переважної більшості цих туристів є сімейний відпочинок на традиційних курортах Чорного і Азовського морів. Незначна частина, в основному особи молодого віку, потребують різноспрямованих спеціалізованих турів. Частково це тури вихідного дня, гостьовий туризм. Для такого потоку характерне пересування за допомогою залізничного та автомобільного, у тому числі власного, транспорту;
- західний (Польща, Німеччина, Італія, Великобританія, Франція, США, Канада), направленість якого є досить широкою, проте переважають пізнавальні тури до відомих міст України – Києва, Львова, Одеси. Частина осіб в'їжджає до України для налагодження та підтримки ділових контактів. Подібно до попереднього потоку частково це тури вихідного дня, гостьовий туризм (для прикордонних районів). Для цього потоку характерним є використання повітряного транспорту, хоч громадяни ближніх європейських країн, особливо Польщі, зазвичай обирають для подорожей автомобільний транспорт;
- південний (Туреччина, Ізраїль) – це досить специфічний потік. Наприклад, громадяни Ізраїлю відвідують Україну здебільшого з релігійною метою, їх поїздки мають яскраво виражений сезонний характер, а громадяни Туреччини в'їжджають до нашої країни часто із комерційними цілями.

На основі оцінки структури в'їзного туристичного потоку випливає, що більш як 53,0% – це північно-східний потік, майже 30,0% – західний і близько 4,0% – південний; частина потоку має розосереджені джерела формування.

Для подальшого розвитку європейського та російсько-білоруського векторів туристичного потоку необхідно модернізувати і побудувати нові автомобільні магістралі світового рівня до європейських країн, Росії та Білорусі, а також безпосередньо в Україні; для кращої організації ізраїльського потоку актуальним є покращення туристичної і загальної інфраструктури, зокрема в місті Умань.

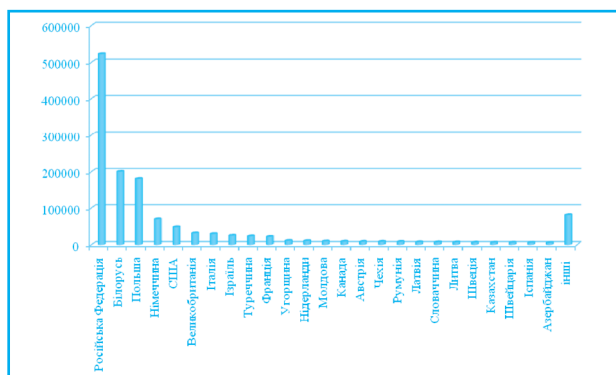

Рис. 3. Динаміка середньорічних обсягів туристичних потоків до України 25 країн світу, 2007-2011 рр.

Джерело: Розроблено за [11]

Перспективними напрямками залучення туристів до України є ринки Китаю та Японії, які є країнами – лідерами постачальників туристів у світі. Наразі маємо такі показники: за аналізований період до нашої країни щорічно прибувало близько 2,5 тис. туристів із Японії, 1,0 тис. – із Китаю. Досить перспективними є також ринки Казахстану і Азербайджану, звідки в останні роки прибуло більш як 9,0 тис. туристів, причому спостерігається зростання в'їзду [11].

Для того щоб збільшити надходження від туризму та суміжних галузей, необхідно посилити стимулюючий вплив на в'їзні туристичні потоки. Актуальними у цьому контексті є такі заходи:

- розробка державної та регіональних програм розвитку туризму, зокрема створення спеціальних туристичних програм і маршрутів для громадян різних груп країн;
- просування адресної реклами та пропагування туристичних можливостей нашої країни в інших країнах із врахуванням можливих специфічних інтересів громадян цих країн до нашого туристичного потенціалу;
- відкриття туристичних офісів в інших країнах і системна участь у великих міжнародних туристичних виставках;
- розширення регіональних ринків для іноземного туризму та створення пропозиції нових туристичних продуктів, які відповідають сучасним умовам і потребам.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Туристичний потік є одним із найважливіших індикаторів розвитку сфери туризму, оскільки виявлені у процесі його вивчення закономірності можуть бути покладені в основу стратегії розвитку туризму країн і регіонів. Дослідження тенденцій туристичних потоків сприятиме розробці та реалізації ефективної туристичної політики, формуванню туристичних продуктів, які матимуть попит, залученню і застосуванню в туризмі нових ресурсів, оптимальному використанню наявного потенціалу.

Загалом, аналізуючи характер, структуру та спрямованість в'їзного туристського потоку до України у 2007–2011 роках, можна зробити такі висновки:

- туристичний потік має досить стабільну структуру, оскільки за п'ять років перша десятка країн не змінилася, а у двадцятці відбувалися лише незначні зміни;
- існує високий рівень залежності потоку від соціально-економічного та політичного стану незначної кількості країн і відносин цих країн із Україною (85,0% потоку – громадяни 10-ти країн);
- відбулося скорочення кількості іноземних туристів, які відвідували Україну, що пояснюється кризою 2008–2009 років, проте спостерігаються позитивні тенденції зростання цих показників у 2010–2011 роках;
- динаміка в'їзного туристичного потоку практично співпадає із динамікою загального потоку до України, що пояснюється високим рівнем залежності туризму від впливу комбінації різних соціально-економічних, політичних та інших процесів;
- позитивною тенденцією є те, що до України приїждять громадяни країн, які найбільше подорожують, зокрема Німеччини, США, Великобританії, Італії, Франції.

Подальшого вивчення потребують дослідження тривалості перебування туристів, що є досить гнучким показником, від якого напряму залежить обсяг туристичних доходів та доходів у суміжних галузях економіки. Необхідно також проводити дослідження структури і спеціалізації туристичних потоків. Уваги потребує вивчення виїзних туристичних потоків, які за правильної організації можуть давати позитивні результати, оскільки для багатьох держав саме виїзні туристичні потоки є засобом підвищення рівня життя та стимулом виробництва, розміщенням інвестицій і отримання доходів від них у інших туристичних регіонах. Тому окреслені проблеми потребують зваженого підходу для забезпечення балансу процесів ринкового та державного регулювання. На основі проведеного аналізу доцільно виробляти моделі туристичних потоків для розробки державних і регіональних стратегій розвитку туризму.

Література

1. WTTC Travel & Tourism Economic Impact 2012. World. – www.wttc.org
2. WTTC Travel & Tourism Economic Impact 2012. Ukraine. – www.wttc.org
3. Карташевская И. Ф. Туристские потоки как управляемая категория

- базисной модели рекреационной системы / И. Ф. Карташевская // Культура народов Причерноморья. – 2005. – № 63. – С. 53–57.
4. Александрова А. Международный туризм : учеб. пособ. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 464 с.
 5. Бейдик О. О. Фактори формування туристичних регіонів і центрів візного туризму України : зб. наук. статей / О. О. Бейдик, Н. О. Новосад // Проблеми міжнародного туризму. – К. : ППНВ, 2010. – С. 285–299.
 6. Туризм, гостеприимство, сервис : словарь-справочник / Г. А. Аванесова, Л. П. Воронкова, В. И. Маслов, А. И. Фролов ; под ред. Л. П. Воронковой. – М. : Аспект-Пресс, 2002. – 367 с.
 7. Квартальнов В. А. Туризм : учебник / В. А. Квартальнов. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 320 с.
 8. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Н. М. Ганич. – К. : Знання, 2008. – С. 335–359.
 9. Стеченко Д. М. Економічна діагностика регіонального ринку туристичних послуг / Д. М. Стеченко, Ю. Б. Забалдіна // Університетські наукові записки. – 2006. – № 1 (17). – С. 350–355.
 10. A companion to tourism / Alan A. Lew, C. Michael Hall, Allan M. Williams. – (Blackwell companions to geography) Includes bibliographical references. – Blackwell Publishing, 2004. – 606 p.
 11. В'їзд іноземних громадян в Україну за країнами, з яких вони прибули, у 2007, 2008, 2009, 2010, 2011 роках [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.org

Стаття надійшла до редакції 1 вересня 2012 року

УДК 330.3

К. О. Хайбулаєва,

аспірантка кафедри економіки, підприємства, фінансів, обліку і аудиту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ПОРІВНЯННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ В РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

У статті здійснено порівняння та аналіз особливостей інноваційних стратегій, які застосовуються в різних за рівнем економічного розвитку країнах світу. Окреслено перспективи росту економіки країн у разі впровадження тієї чи іншої моделі стимулювання інноваційного розвитку.

Ключові слова: інноваційні стратегії розвитку, державна політика, науково-технологічний розвиток, новітні технології.

К. О. Хайбулаєва

**СРАВНЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ
ИННОВАЦИОННЫХ СТРАТЕГИЙ РАЗВИТИЯ
В РАЗНЫХ СТРАНАХ МИРА**

В статье осуществлен сравнительный анализ особенностей инновационных стратегий, которые применяются в разных по уровню экономического развития странах мира. Очерчены перспективы роста экономик стран при использовании той или иной модели стимулирования инновационного развития.

Ключевые слова: инновационные стратегии развития, государственная политика, научно-технологическое развитие, новые технологии.

Постановка проблеми. Зміни у міжнародному середовищі та посилення процесів глобалізації змушують більшість країн світу постійно вдосконалювати структуру їх внутрішніх економічних систем. Одним із найдієвіших та найефективніших способів такої трансформації є впровадження новітніх технологій, адже неспроможність країни здійснити структурну перебудову відповідно до нового технологічного укладу не просто гальмує її розвиток, а й призводить до економічного занепаду.

Держава може використовувати різні форми активізації розвитку інноваційної сфери – від програм сприяння поширенню знань до стимулювання трансферу новітніх технологій. Напрацювання розвинутих країн у технологічній сфері передбачають підтримку інноваційного розвитку за різними сценаріями та напрямками.

К. О. Khaibulaieva

**COMPARISON OF THE EFFECTIVENESS
OF INNOVATIVE STRATEGIES IMPLEMENTATION
IN DIFFERENT COUNTRIES**

The article is comparing and analyzing the features of innovative strategies that have been used and applied in various economic developments of countries. Also, it is paid attention to the research prospects of economic growth of countries in the application of a model to stimulate innovation.

Key words: innovation strategies of development, government support, science and technological development, new technologies.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування ринкових відносин у різних країнах світу тісно пов'язане з вирішенням науково-практичних проблем з розвитку інтелектуально-інноваційної сфери, свідченням чого є публікації учених О. Амоші, П. Бубенка, А. Гальчинського, В. Геєця, В. Євтушевського, Б. Маліцького, В. Мельника, І. Онищука, В. Іноземцева, Д. Кокуріна, В. Кузнецова, Б. Кузика, К. Микульського, Ю. Яковця, Е. Менсфілда, Д. Мартіна, Д. Сахала, Т. Куна, Л. Амділена, П. Уайта та ін.

Однак подальшого дослідження потребують питання систематизації методів науково-технологічних досягнень і способи їх обміну, які постійно змінюються, між малими фірмами, великими промисловими групами, державою та вищими навчальними закладами.